

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih



učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

Lietnik III.

V Ljubljani 1. septembra 1902.

Št. 17.

Kaj je naša dolžnost?

Zivimo v času mogočnega učiteljskega gibanja. Učitelji raznih strok in kategorij, različnega verskega in političnega naziranja se združujejo v društvih in zvezah, da dosežejo gotoveje in hitreje smotre, ki si jih stavijo v duševnem in gmotnem oziru. Žal, da smo katoliški učitelji predolgo držali roke križem in zrlí v nemarno, kako se organizuje nasprotno učiteljstvo v Avstriji. Šele potem, ko smo videli, da izrabljajo ljudje, ki so nasprotni verskim in političnim težnjam avstrijskega ljudstva, te učiteljske organizacije, zganilo se je vendar katoliško učiteljstvo ter se začelo organizovati za boj proti nasprotnim težnjam, ki pod krinko „svobodne šole“ širijo vedoma med učiteljstvom in v šoli verski indiferentizem ali celo brezverstvo. Saj vidimo dan na dan, kako v Avstriji in tudi na Slovenskem tako imenovani strokovni učiteljski listi vodijo boj proti veri, proti duhovščini, kakor da bo konec učiteljske bede takrat, ko zgine zadnji kaplan.

Katoliški učitelj, ki vé, kaj je dolžan svoji vesti in Bogu, ki vé, da vzgaja mladino katoliških starišev, ne more držati rok križem, ne more biti v tem boju pasiven.

Tudi nam nasprotna liberalna učiteljska „Zveza“ nastopa pod patronanco ljubljanskih liberalnih voditeljev čedalje bolj odkrito in bolj brezobzirno. V Trstu, kamor sta jih šla ščitit dr. Tavčar in Hribar, so se vneli za boj proti klerikalizmu t. j. proti cerkvi in duhovščini, kateri boj se izpre-

vrže vselej v protikatoliški boj, dasi to zanikujejo. Sprejeli so resolucijo, da bodo širili med slovenskim ljudstvom „odpadke“ iz „Narodne tiskarne“. Verski in politični duh tistih odpadkov pa dovolj poznamo

Zato moramo biti tudi slovenski katoliški učitelji bolj delavni, bolj vztrajni, da pospešimo zdrave katoliške ideje med slovenskim učiteljstvom, ter oslabimo vpliv nasprotnega učiteljstva.

Delati smo pa dolžni zaradi katoliških starišev, katerih mladina nam je izročena; zaradi države, kateri služimo, ter zaradi Boga, kateri nas bo sodil.

Stariši ljubijo na zemlji najbolj svoje otroke. Vse njihovo stremljenje, delo in trpljenje teži za tem, da preskrbé svoje otroke dovolj za časno življenje. Istotako pa skrbé za njihovo srečno večnost. Zato moramo tudi učitelji delovati v smislu starišev. Skrbeti moramo, da mladino kar najbolje oborožimo z vednostmi za življenje, da bodo mogli te vednosti vspešno rabiti v boju za obstanek. Paziti moramo, da ohranimo versko zavest mladine trdno in živo. Zato ne smemo nikdar zamuditi prilike, da oslabimo nasprotni vpliv, naj ta prihaja tudi od učiteljstva samega. Za ohranjenje verske zavesti moramo delati z besedo, pa tudi z zgledom. Pokažimo, da učitelji nismo katoličani samo v besedi, ampak tudi v dejanju.

To zahteva od nas tudi država, ki zahteva versko-nravno vzgojo, kakeršno morejo dati le učitelji, ki so sami verni in nravni. — Kdor ljubi Boga, ljubi tudi domovino, ljubi svojega vladarja; zato je v interesu države in dinastije, da vzgajujemo ljudstvo v verskem duhu, saj vidimo, da tisti, ki odpadajo od katoliške vere, zgubijo tudi ljubezen do domovine, do vladarja; njih želje so „proč od Avstrije“, kar opazujemo zlasti med Nemci. Z vero zgine ljubezen do domovine, spuhiti lojalnost...

Pozabiti pa ne smemo, da bomo stali enkrat pred Sodnikom, naj se temu gotovi ljudje še tako posmehujejo ter vpijejo, da smo gola materija. Učitelj ne bo odgovarjal samo zase ter svojo družino, ampak tudi za mladino, katero vzgojuje. Zato je treba, da živimo in delamo tako, da nikdar nismo v spodtiko mladini, da ne vzbujamo v mladih srcih verskih dvomov z nepremišljenimi besedami ali dejanji. Ves pouk naj prešinja verski duh, a ogibljimo se vsega, kar lahko spelje versko mišljenje mladine na zmotna pota ali kar oslabi moralni čut.

Dostikrat samo ena nepremišljena beseda veliko pokvari, ena kretnja ali pogled veliko zlega stori.

Veliko bi se pisalo še o tem, pa zadostuj, saj kdor hoče, razume.

Zato je treba, da se slovenski učitelji vedno bolj zavedamo velike odgovornosti kot katoličani. Da živimo in delujemo tako, kakor nam vелеva katoliška zavest, dalje pa še, da se vstrajno še tesneje organizujemo v katoliških učiteljskih društvih, da podpiramo in razširjamo katoliško učiteljsko časopisje med tovariši in tovarišicami, ker to je resnica, da mnogo tovarišic in tovarišev je privedlo v nasprotni tabor le slabo časopisje.



Ob zborovanju „Zaveze“.

Gospod Luka Jelenc je na véliki Šmaren sklical v Trst svoj „parlament“. S ponosom nazivlje skupščino „zaveznikov“ „parlament“, ker ga spominja mnogih lepih upov na poslaniško karijero, ki so žal splavali po vodi in ker mu je malo zadoščenje, da more vsaj med naprednimi učitelji igrati ulogo voditelja. Če bi hoteli za resnico imeti bombastične puhlice E. Gangla ali Drag. Česnika in verjeti poročilom liberalnih listov, je bila ta skupščina „revija vsega slov. učiteljstva“ in pomenja za šolstvo in učiteljstvo vsaj toliko, kolikor parlament iz l. 1873. A osvetlimo nekoliko ta nališpana poročila z Röntgenovimi žarki, da se pokaže resnična podoba!

Boj proti „klerikalizmu“.

Vse skupščine „Zaveze“ zadnjih let se vršé v znamenju zabavljanja proti duhovščini, neosnovanega sumničenja in obrekovanja. Pozitivnega dela za prospeh šolstva in koristi učiteljstva ni skoraj nič, a „klerikalnega zmaja“ vsi po vrsti pobijajo. Letos je prvi udaril na to struno Luka Jelenc, ki se je obregnil ob „Slomškovo Zvezo“, češ, da je sušična in da razpada. Na to mu smemo samozavestno odgovoriti, da je „Slomškova Zveza“ sicer še mlada in nerazvita, da pa ima v sebi dovolj življenjske moči. Predsednik „Zaveze“ pa je ob podrtinah Markovega stolpa v Benetkah lahko premišljal, kako se tudi visoke stavbe zrušijo v prah. Usodna znamenja so se v Trstu dovolj jasno pokazala. — Zoper klerikalce se je vzdignil tudi Gangl, ki je poročal „o stališču naprednega slovenskega učiteljstva gledé najaktualnejših zadev“. Govori tega moža so vselej prave don-kišotijade. Z nekim navdušenjem (čegar izvir pa nočemo preiskovati), se spusti v boj, z uma bistrim mečem maha okoli sebe, da se kar iskre krešejo, — a maha vedno po zraku. Zato pa tudi konec ni nikdar tragičen. Nasprotnik in on ostaneta slednjič nepoškodovana, zdrava in drug z drugim zadovoljna. Poslušalci pa imajo svoje veselje nad glumaško predstavo ali pa pomilujejo domišljavega bojevnika, ki se s pózo zmagovalca umakne z odra. Nekaj cvetk iz njegovega govora: (govornik s patosom) „In to je eden tistih prepadov, ki nas loči od klerikalcev: Mi hočemo luči in svobode. In to je naše stališče. Oni hočejo temo in vlado. In to je njihovo stališče.“ (Dobro govoril! Zato so pa klerikalci vstanavljali ljudske šole, zdaj zidajo gimnazije in v Solnogradu hočejo imeti celó vseučilišče. Op. ured.) Sicer se pa Gangl giblje rad v vzvišenih pesniških sferah, kamor mu navadni smrtniki težko sledé Tako je z bujno sliko potrpežljivim poslušalcem pojasnjeval, da klerikalci ne morejo biti za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva: „Kadar čujem zatrjevati klerikalca, da je za izboljšanje našega gmotnega stanja, pa naj živi ta klerikalec na Kranjskem, Štajerskem, Goriškem, Primorskem ali v Istri, verjamem njegovim besedam toliko, kolikor bi verjel n. pr. kramarju, ki je baš razložil svoje blago po šotoru, pa se milo ozira proti nebu, kliče:

O, ko bi zdajle začelo prav močno deževati.“ S takimi frazami se gotovih dejstev ne spravi s sveta! Ali se ni na Goriškem dr. Gregorčič potegoval za učitelje v zadnjem zasedanju deželnega zbora? Ali ni na Gor. Avstrijskem „klerikalni dež. zbor zvišal učiteljskih plač? Ali niso tudi pri nas „napredni“ radovoljno vtaknili v žep poboljšek, katerega jim je dež. zbor s klerikalnimi poslanci vred pred nekaj leti dovolil? Zakaj pa zdaj vse „napredno“ učiteljstvo pričakuje od „klerikalca“ Jakliča, da jim bo plače zvišal? — Ko bi se s praznimi frazami mogel uničiti „klerikalizem“, bi ga bilo seveda že davno konec. Toda ali je resnim smatrati moža, ki deklamuje: „Tudi pri nas so klerikalci zakleti sovražniki šolstva in učiteljstva. Učitelj, ki vestno izvršuje svoje dolžnosti in se zaveda svoje naloge, mora biti vsak brez izjeme pripravljen, da ga bodo klerikalci preganjali, kolikor jim bo mogoče.“ In kakor ta, tako so tudi vsi drugi govorniki mahali po klerikalcih. Le eden je bil med množico, ki je imel dovolj poguma, da se je vstavil temu liberalnemu nasilstvu: gospod Božo Dubrovič iz Istre. Govornik je pozival „Zavezo“, naj se ne meša v strankarske boje, ako hoče v resnici koristiti učiteljskemu stanu in svojemu narodu. Geslo „Zaveze“ naj bi bilo: „mir, sloga, ljubav“. „Zaveza“ naj sprejema vse jugoslovansko učiteljstvo v svoje okrilje, pa naj bode isto kateregakoli političnega prepričanja, in naj po svojih glasilih ne žali oseb, ki so narodu koristne (duhovnike), in naj ne proslavlja nasprotnikov naroda.“ Toda besede vrlega Istrana so bile bob ob steno! Ako ni učiteljstvo z dušo in telesom zapisano liberalizmu, ako se ne pusti izrabljati za napade na cerkev in duhovščino, potem je bolje, da ga ni; teh misli je bil Gangl, ko je odgovarjal na pomirjevalne besede Dubrovičeve. — Pri banketu se je vojska nadaljevala in čem bolj jim je vino razgrevalo glave, tembolj so letele puščice, tem bolj so videli okoli sebe vse črno...

O s a m e l i.

Naprednike obhaja neprijeten čut, da izgubljajo tla pod nogami. Ljudske stranke so pahnili od sebe, a prav te dobivajo vedno več moči. Drugod hodi učiteljstvo, kolikor ga ni na krščanski strani, s socialnimi demokrati, ker uvideva, da mora ljudski učitelj stati na strani ljudstva in da v liberalizmu zanj ni rešitve. A pri nas je slepa politika naprednih kolovodij učiteljstvo srečno privedla tako daleč, da nima nikjer prave opore. — To je čutil tudi Jelenc, ko se je začel opravičevati, da učiteljstvo ne more iti niti s katoliško-narodno, niti krščansko-socialno niti socialno-demokratsko stranko. Zlasti poslednja je izgubila vse njegove simpatije. Po mnenju socialnih demokratov so namreč liberalni učitelji „inferiorni sebičnejši, ki se prodajejo za kos kruha in ki bi za kos kruha postali tudi nemškutarji“. (Morajo že poznati te može! Op. ured.) V tem neprijetnem položaju se je predsednik „Zaveze“ oziral po rešilnem zavetju in našel ga je. „Nad boljšo bodočnostjo učiteljstva pa vendar ni obupati“, vskliknil je g. Jelenc, „dokler ima zvestih prijateljev“. (Živahni klici: Živijo dr. Tavčar.) Tako visí slej ko

prej napredno učiteljstvo na škricih dr. Tavčarja. A mož naj se nekoliko otrese ali pa naj se raztrga šiv in v blatu bode ležala vsa liberalna učiteljska glorijska.

V znamenju razpada. Deficit.

Navzlic bobnečim govorom in širokoustnim poročilom je bila bilanca letošnje „Zavezine“ skupščine jako slaba. Zaščitnik „Zaveze“ dr. Tavčar je dejal, „da so zborovanja učiteljev kakor neka revija, pri kateri se kaže moč armade.“ A te armade je vedno manj. Še nedavno so se „Zavezniki“ ponašali, da jih je čez 2000; letos so jih našteali z vsemi podpornimi in častnimi člani vred nekaj čez 1500. „Zaveza“ izgublja tla zlasti v Istri. Tam sta izstopili „Krčko učiteljsko društvo“ in društvo „Narodna prosveta“. G. Božo Dubrović je navedel povod temu izstopu: protinarodno in protiversko pisanje „Učit. Tovariša“. Nič boljši ni gmotni položaj. „Zaveza“ je imela v preteklem letu primankljaj in se je vzdržala v finančnem ravnotežju s pomočjo posojila 800 K, ki ga je prejela od uprave „Zvončka“. Tudi „Popotnik“ izkazuje primankljaj, čeprav so mu krajni šolski sveti priskočili na pomoč. Upraviništvo „Zvončka“ izkazuje par sto goldinarjev dobička; o „Učit. Tovarišu“ pa se ne vé, ali je aktiven ali pasiven. Sploh so računi zelo čudno sestavljeni. V poročilu, ki so ga „Zavezniki“ priobčili v „Narodu“, je vse glih — za glih, kolikor dohodkov toliko stroškov. Tako je seveda najložje računati in tudi pregledovalci nimajo preveč posla. Kam pa je šel denar? Celó tržaška „Edinost“, ki noče veljati niti za klerikalno niti za liberalno, pripominja: „Ne moremo se vzdržati opazke, da so vsi računi preveč jednostavno sestavljeni, tako, da se ne more lahko spoznati faktičnega gmotnega stanja društva in časnikarskih podjetij, kakor tudi dotičnega dobička oziroma izgube v minolem letu.“

Bilanca je torej v vsakem oziru neugodna. In kaj pomaga s puhlimi frazami zakrivati svojo revščino, če pa številke glasno govoré!

Kako se naj risanje brez stigem praktično poučuje?

(Konferenčno poročilo.)

Kdo hoče najti pravi odgovor temu, sedaj ne več novemu, a še precej nerešenemu vprašanju? Tudi meni se je stavila naloga, premotrivati ga, in posledica mojega premišljevanja je, da se ima odgovor ravnati po tem, kakšen smoter se hoče doseči s prostoročnim risanjem. Ali se naj učenec le navadi voditi svojo roko po beli, brezpični risalni pōli, potegovati mehanično prav lepe preme in krive črte, posnemati težavne ali manj težavne vzorce — ali pa ima pouk v tem predmetu višje težnje? Mislim da, in jaz bi navedla trojni smoter: 1. intelektualni: vežbanje očesa, izobrazba v pravem

gledanju in predstavljanju. Spoznavanje karakterističnih momentov in zakonitosti oblik; 2. estetični: vzbujanje estetičnega čustva po opazovanju umetniških, klasičnih oblik; 3. tehnični: vežbanje roke. Spretnost v lahkotnem in dobrem posnemanju vzorcev.

Oziraje se na te tri točke, se nam prvi hip stavi vprašanje: kaj se naj riše, da se doseže ta trojni smoter in kako se naj uredi praktična snov v to svrho?

Rišejo se naj enoviti in sestavljeni liki in sicer le taki, ki ustrezajo dobremu okusu, kar so v prvi vrsti robovni in ploskovni okrasni grškega in renesanškega sloga. Vmes se naj tudi uvrstijo šematični liki po naravi, posebno iz rastlinstva. — Da se pri tem predmetu ob skromno odmerjenem času ne more misliti na perspektivno risanje ali porabo barv, je pač umevno. Po tej snovi je v prvi vrsti mogoče olikati okus in vzbujati otroku čut za pravo lepoto. Ali, kakor so oblike grškega in renesanškega sloga najlepše, tako je tudi najtežje, zadeti jih, in treba je velike spretnosti očesa in roke, da se izvrši lep, složen lik; kajti najmanjša hiba ga pači in skazi. Pri šematičnih likih pa nas more podpirati le dobro vajeno oko, ker nam često ne pripuščajo pomožnih črt radi pomanjkanja simetrije. Treba je torej dobre priprave, liki premišljenemu zidanju, kjer daje kamen do kamena lepo, dovršeno stavbo. Ne mislim le priprave za dotično uro, temveč pripravo, katera logično in didaktično razvrsti učno snov od prve slike začenši do zadnje. V tem, ali ima učitelj snov dobro razvrščeno ali ne, tiči važen moment za uspeh vsega pouka. Učitelj, ki ima dobro, ročno navodilo, ki je dobro premislil vso snov, katero naj podaja učencem, delal bode lahko, dobro in uspešno, med tem, ko bode v nasprotnem slučaju taval po temi. Snov se dá razvrstiti v tri glavne stopnje, obsežajoče mejo od preme črte do sestavljenega ornamenta.

Prva stopnja obsega sledeče like: prema črta, navpičnica, vodoravnica; iz njih sestavljeni meandri, proge; vmes liki po naravi (pohišstvo); četverkot (geometrični momenti), poševnice desne in leve; iz njih sestavljene proge in zvezde; trakovna zapletja.

Druga stopnja: četverkot; delitev strani; diagonale; v njem zvezde in trakovna zapletja; trikot enakokraki in jednakostranični; šestekot; v njem zvezde, zapletja. Kriva črta; loki na desno, levo, navzgor in navzdol v progah; zvezda v četverokotu in šestekotu. Osmerkot.

Tretja stopnja: poligoni se ponovijo; krog; deljenje lokov, kotov; rozete in stilizovani listi. Peterkot. Ročke in posode. Elipsa in polžnica; proge, v kojih se rabi spirala in polžnica, palmete; sestavljen ornament.

Gledé števila likov ene vrste naj je prepuščeno učitelju, da poveča ali zmanjša snov po zmožnosti učencev; samo tega se naj drži: „Zahtevaj malo, a to natančno.“ „Es kommt nicht auf die Quantität, sondern auf die relative Correctheit der Arbeiten an“, pravi Haenselmann. Kadar vidi učitelj, da otroci spoznajo karakteristične momente likov jedne vrste ter jih imajo v spominu, težkoče lahko premagajo, preide naj k novim, da ohrani učencem zanimanje in veselje do predmeta.

Zeló pereče je sedaj vprašanje, kako se naj riše, ali, kako je pripravi učence, da izvrše pravilno složen ornament s tankimi, natančnimi konturami.

Odgovarjam v naslednjem, oziraje se na tri važne momente: 1. risanje črte; 2. risanje geometričnih oblik; 3. risanje ornamenta.

Za ves uspeh v pouku je pravi navod pri risanju posamezne črte neomejene važnosti. Pozornost se naj obrača na držanje svinčnika, kakovost črte; na pot, po kateri se odpravi hiba in na delenje črt v razne dele. — Navedi hočem, kaj pravi o tem prof. Lang: „Od prve črte, katero rišejo učenci, se ima gledati na to, da držé svinčnik na dolgo, t. j. 4—6 cm oddaljeno od spodnjega konca; da delajo le nežne, mehke in ne po večkratnem prevlačenju razširjene črte; da rišejo kolikor največ mogoče v dolgih potezih. Strogo pazi učitelj, da se to ne zgodi le prvo uro, temveč neprestano, do konca leta. Vse navedeno velja za izvršitev vseh črt, premih in krivih.

Za premo črto je treba najprej določiti začetno in končno točko s tanko črtico iste smeri, potem sredino, istotako s kratko črtico (nikdar s pikami, ker se te ne dajo izbrisati). Sedaj sledí koj popravek te točke. Izvrši se z viziranjem skrajšane črte s tem, da se papir nekoliko vzdigne in pošev drži. Pogrešek se ne sme koj odpraviti z radiranjem, temveč zaznamovati je najprej popravek, potem se izbriše, kar je krivega.“ (Lang.)

Za risanje krive črte se določi začetna in končna točka ter skrajni izbok. Zamahne se potem s svinčnikom enkrat ali dvakrat, kakor bi hotel risati črto, potem se šele prav lahko črta izvrši.

Delitev razdalij zgodi se naj tako: Svinčnik stoji navpično k črti ali strani, ki se delí (ne k papirju) ter se počasi premiče od konca do točke, ki označi zaželen del.

Geometrični liki se rišejo tako: Vsa risalna pôla se po navpičnici in vodoravnici razdeli na štiri jednake dele. (To velja sploh za vsak lik.)

Četverokot. Zanj je treba navpičnice, katera se zgoraj in spodaj primerno prikrajša. Sredino; skozi njo vodoravnico iste dolgoti kakor navpičnica; poiskanje oglov. Navpični črti skozi skrajne točke vodoravnice; dve vodoravnici. Za poševni četverokot treba je le konce navpičnega križa zvezati s poševnicami. Pravilnost se določi in kontroluje po obračanju. — Geometrični pojmi se naj popolnoma razložé, a preračunanje obsega, ploskve i. t. d. spada v računsko uro. To velja za vsak geometrični lik.

Trikot. Jednakokraki trikot je tako lahek, da se mi ne zdi vredno omeniti ga; pač pa dela včasih mnogo preglavice jednakostranični trikot. Najkrajša pot je ta-le: Vodoravnica v dolgoti strani trikotove; skozi sredino navpičnico neomejene dolgoti. Nato pomičemo svinčnik od spodnje sredine po navpičnici navzgor, dokler ne dobimo jednakokrak špičast kot na levi in desni. Najdeno točko zvezemo s koncema vodoravnice.

Šesterokot. Navpičnica, razdeljena na štiri jednake dele. Skozi prvo in tretjo točko vodoravnico. Po njej pomičemo svinčnik od sredine venkaj, dokler ni razdalja od sredinske točke navpičnice do nove isto, kakor

od sredinske točke do konca navpičnice. Nad novo točko naredimo navpičnico, jo zvežemo z ostalimi konci in daljine prenesemo na drugo stran.

Osmerekot. Četverkot; v njem diagonali. Navpični križ v četverokotu podaljšamo na vseh štirih straneh, da dobi črta od sredine primerjaje dolgost polovične diagonale. Skrajne točke zvežemo.

Krog. Navpični križ; v smeri štirih diagonal štiri polumere; če treba, še več. Konci se zvežejo.

Peterokot. Krog; njegov polumer se razdeli na pet delov, in eden teh delov se še dndá k ostalemu polumeru; to je dolgost peterokotove strani. Od gornje sredine kroga proti desni in levi se odreže lok s peterokotovo stranjo; ostali lok se razdeli na tri jednake dele.

Elipsa. Navpični križ; od sredine po vodoravnici na desno in levo tri jedvake dele; od sredin navzgor in dol dva dela iste dolgosti. Čez skrajne točke lok; za jajčevo obliko treba je navpičnico razdeliti na tri enake dele; skozi drugo točko vodoravnico, ki meri na desno in levo jeden del. Na krajšem koncu polukrog; na daljšem eliptična črta.

Drugi način šesterokota. Krog; s pomočjo polumera se odreže šest krogovih segmentov in šesterokot je gotov.

Navod za risanje četverokota in osmerokota posnela sem iz knjižice: Lang, „Der Volksschulzeichenunterricht.“

A. Š.

(Konec prihodnjí.)

Slovstvo.

Vrta gospodinja. Spisala M. Luitgarda Rihar. Ponatis iz letnih poročil uršulinskih šol v Ljubljani. Cena nevez. 60 vin; vez. 80 vin. po pošti 10 vin. več. Dobiva se v uršulinskem samostanu v Ljubljani. —

Slovenci nimamo preveč knjig, ki bi se pečale z družinskim življenjem in njegga dolžnostmi. Pred nekaj leti smo z veseljem pozdravili Dimnikovo „Domačo vzgojo“, čeprav je bila večinoma dosloven prevod nemških del, in župnika Jemeršiča „Materino delo za Boga in domovino“ (iz hrvaščine prevel S. Gregorič ml). Sicer so pa knjige sličnega značaja pri nas redke prikazni. Zato je predstojništvo uršulinskega samostana prav modro storilo, da je iz šolskih poročil ponatisnilo tehtne članke marljive pisateljice in nam jih zbrane podalo v posebni knjižici.

Učiteljica je napisala to navodilo svojim bivšim učenkam! — Če se dandanes zopet in zopet povdarja, da ljudska šola vzgajaj za življenje, potem mora naravno tudi obzorje učitelja in učiteljice segati preko ozkih mej šolskega poslopa, in njuna skrb se mora obra-

čati tudi na poklic, katerega bo morala mladina nekdanj izvrševati v življenju. In če mora že šolska vzgoja na ta poklic pripravljati, koliko bolj je potrebna odrasla mladina modrih navodil takrat, ko ji začne resno življenje staviti mnogovrstne zahteve. Saj se vzgoja ne završi z dvanajstim ali štirinajstim letom, ko preneha šolski pouk, temuč mora trajati, dokler človek živi. Pisateljica si je bila svesta te dolžnosti in v materinski skrbi za svoje učenke jim je napisala ta „kažipot“ za življenje.

Spis ima tri dele. V prvem delu razpravlja č. pisateljica o svojstvih vrle gospodinja. Tem prišteva: redoljubnost, delavnost, varčnost, snažnost, potrpežljivost, pohlevnost in krotkost, napredovalnost in pobožnost. O vseh teh čednostih piše prav poljudno in mikavno. Razprava se nikjer ne giblje v suhoparnem, abstraktnem tonu, temuč se vedno ozira na konkretne slučaje in je osoljena z mnogimi umestnimi pregovori, reki pesnikov in drugih znamenitih mož. Še večje praktične važnosti je drugi del: Kaj mora znati vrta gospodinja? Tu je obilo dobrih

nasvetov o stanovanju, kurjavi, svečavi, obleki in hrani. Stvari, ki se tukaj razpravljajo, niso važne le za gospodinje, temuč sploh za vsakoga, ker obsegajo zahteve razumne, domače higijene — V tretjem delu podučuje pisateljica gospodinjo, kako naj ravna s posli, z otroci in bolniki. Tu nas zanima zlasti navodilo za ravnanje z otroci, ker v kratkem obsega glavna pravila domače vzgoje. To poglavje je najobširnejše, pa tudi najvažnejše in že zaradi teh prepotrebni naukov bi radi videli knjigo v rokah naših slovenskih mater.

Knjigi je poznati na vsaki strani, da jo je narekovala vnema za vzvišeni vzgojiteljski poklic in živa skrb za mladino. Beseda teče gladko in prijetno. Jezik je vseskozi lep in pravilen. Naše pedagoško slovstvo je to delce znatno izpopolnilo. Zato je priporočamo zlasti učiteljicam in učiteljem, ki imajo opraviti s poukom ženske mladine. V njem bodo našli mnogo zlatega zrnja, ki ga z uspehom lahko porabijo pri šolskem pouku. Pa tudi odraslim deklicam pridi ta knjiga v roke in jim bodi svetovalka v življenju!

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem. Definitivnimi učitelji ozir. defin. učiteljicami so imenovani gg. Alojzij Ponikvar v Velikem Trnu, Valentin Mikuž v Podkraju, Terezija Bole v Vrabčah, Gabrijela Jereb v Čermošnicah, Mihaela Novak v Senožečah, Ana Božič v Kamni Gorici. Za definitivno učiteljico na šoli v Kolovratu je imenovana učiteljica na privatni šoli v Pressbaumu pri Dunaju gdč. Pavla Vodusek. Na lastno prošnjo so prestavljeni gg.: nadučitelj v Poljanah Ivan Pipan na Trato, nadučitelj v Banjaloki Anton Bezeg na Goče, učiteljica Alojzija Delak iz Prema v Gorenji Logatec, nadučitelj Jernej Ravnihar iz Mokronoga v Trnovu. Na lastno prošnjo so umirovljeni gg. nadučitelj v Trnovem Martin Zarnik, učitelj na I. mestni deški ljudski šoli Valentin Kummer, učitelj v Hrušici Franc Klinar, nadučitelj Franc Raktelj.

Na Štajerskem. Definitivna je postala na dosedanji ljudski šoli v Slivnici gdč. Emilija Muska, dosedaj pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, za Škale pri Šoštanju ondotna pom. učiteljica gdčna Antonija Likar, za Marenberg pa gdčna Marija Grašic, doslej v Sv. Ilju pri Turjaku. Kot učiteljice za ročna dela so

bile nastavljene: za Majšperk in Naraple gdčna Matilda Juric v Majšperku; za Sv. Barbaro v Halozah gospa Roza Kosi, za Studenice pri Slovenski Bistrici gospa Amalija Vobič, za Dol pri Laškem g. G. Gnus. — V stalni pokoj stopi g. nadučitelj Jakob Škoflek v Sv. Duhu pri Lučah.

Na Primorskem. Učiteljica na čipkarski šoli v Idriji gospodična Amalija Korbar je premeščena v Bovec. Na njeno mesto v Idrijo pa je premeščena gospodična Ivanka Jereb iz Bovca. C. kr. okrajni šolski svet za goriško okolico je imenoval nadučiteljem v Bartujah učitelja Franca Merljak v Plaveh, definit. učiteljem v Avčah potov. učitelja Riharda Gorjup v Srednjem-Kambreškem, defin. učiteljico v Ajdovščini tamošnja provizorično učiteljico Franjo Krajnik ter premestil nadučitelja Avgusta Poberaj iz Kala v Kojsko, prov. učitelja Rudolfa Kumar iz Grgarja v Št. Martin, učitelja Franca Križman iz Rihemberga na mesto nadučitelja v Šempasu, učitelja Vinka Gregorič iz Rupe v Dol. Vrtovin, potovalnega učitelja Maksa Kuntin v Št. Mavru-Podsabotinom v Ločnik (slov. šola), od koder je premeščen učitelj Josip Balič na Vrh pri Rubijah; potov. učit. Antona

Mušič v Gor. Tribuših-Krtovšček v Plave. Nadalje je imenoval prov. nadučiteljem v Kalu učitelja Josipa Erzetič tamkaj, potov. učiteljem za Vrata-Gor. Lokovec Rafaela Fajgelj, za Srednje-Kambreško I. Drogenik, za Podlako Dol. Lokovec Jos. Bric, učiteljem pri Voglarjih Henrika Klavoro, v Rihembergu Franca Zorn, v Podgori (ital. šola) Josipa Ceschia, za prov. učiteljico v Kalu Sofijo Vilhar, v Ozeljanu Ljudmilo Eržen, v Ročinju Marijo Kovačič, v Grgarju Matildo Lecker in za suplentinjo v Renčah Josipino Sedej. Učiteljica Jadviga Strel je premeščena iz Grgarja na enorazrednico v Lokvah, od koder gre učitelj Karol Filipič v Višnjevik.

Iz seje kranjskega deželnega šolskega sveta. Dež. šolski svet je sklenil ustanoviti enorazredno šolo v Knežaku in dvorazrednico v Vrhpolju. Šola v Budanjah se razširi v dvorazrednico II. mestna deška ljudska šola v Ljubljani se pa sukcesivno razširi v osemrazrednico.

Na ženskem učiteljišču v Gorici se bode začelo novo šolsko l. 1902/903 16. septembra t. l. Vpisovanje se bode vršilo in sicer na zavodu samo za prvi tečaj dné 13. in 15. in na vadnicah samo za I. razred 15. istega meseca od 8. do 12. ure zjutraj. Sprejemanje učencev, učenk in gojenk v više razrede ali tečaje je radi prevelikega števila sedanje mladine na zavodu nemogoče.

Iz šolskih poročil. Letno poročilo ljudske in obrtne nadaljevalne šole v Trziču 1901/1902. Ljudska šola obstoji iz dveh štirirazrednic, ki ste združeni pod skupnim vodstvom. Poučevalo je tekom šolskega leta 10 učiteljev in učiteljic ter 2 kateheta. Vseh učencev je bilo koncem leta 437 (219 dečkov, 218 deklic). V začetku šolskega leta je vstopilo v šolo 459 otrok. Po narodnosti je

bilo 421 Slovencev, 31 Nemcev in 7 Čehov; po veri pa 457 katoličanov in 2 protestanta. Prvi red je dobilo 148 dečkov (32 z odliko) in 146 deklic (35 z odliko), drugi red pa 70 učencev in 61 učenk. Ostali so neizprašani. — Na obrtni nadaljevalni šoli so poučevali 4 učitelji in en katehet. Vseh učencev je bilo koncem šolskega leta 73, največ (43) črevljarjev. Za višji razred je sposobnih 47 učencev, nesposobnih 24; 2 sta ostala neizprašana. — Od 28. do 30. julija so se razstavila ročna dela učenk ter risalni in pismeni izdelki učencev obrtne nadaljevalne šole. Vsi, ki so prišli pogledat razstavljene stvari, niso mogli zadosti prehvaliti razstave. Kar čudili so se, da zamorejo izdelati učenke in učenci tekom enega leta toliko krasnih in koristnih reči. S takimi izdelki se lahko ponašajo učenci, še bolj pa gg. učitelji in učiteljice, ki so jih tako lepe reči naučili.

Na ljudski šoli v Vipavi je koncem šolskega leta poučevalo 7 učnih močij. Šola je obiskovalo v vseh štirih razredih 138 dečkov in 146 deklic, ponavljalno šolo pa 27 dečkov in 34 deklic. Letopis navaja razne dogodke mej šolskim letom.

Mahrova trgovska šola je letos izdala zopet samo nemško poročilo. V gremijalni trgovski šoli je bilo v preteklem šolskem letu v pripravlji. kursu 21, (Slovencev 20), v prvem letniku 44, (Slovencev 39), v drugem 33, (Slovencev 33) in v tretjem 14 učencev, (Slovencev 12). V privatni trgovski šoli je bilo v 1. letniku v nemškem kursu 36 gojencev, (Slovencev mej njimi 19, Nemcev 13, Lahi 3, Hrvat 1), v laškem kursu je bilo 16 gojencev, (Slovenca med njimi nobenega) v srbskem kursu je bilo 26 gojencev mej njimi 1 Slovenec, 8 Srbov, 15 Hrvatov, dva Grka. V drugem letniku privatne

trgovske šole je bilo 61 gojencev, od teh 10 Nemcev, 10 Slovencev, 8 Srbov, 24 Lahov, 8 Hrvatov in 1 Grk. Na obeh šolah je bilo samo 43 Nemcev in 134 Slovencev, 16 Srbov, 44 Lahov, 29 Hrvatov, 1 Čeh, 1 Francoz, 1 Grk. — Kljub temu je šola popolnoma nemška. To pač jasno govori za slovensko trgovsko šolo, v kateri se bodo gojenci privadili tudi zadostno nemščine, ne da bi pod popolnoma nemškim značajem šole trpela njihova narodnost.

Maturo na gimnaziji v Kranju je delalo 26 abiturijentov. Z odliko so napravili trije, 15 abiturijentov jo je napravilo z dobrim vspehom, sedem abiturijentov, med njimi dva eksternista, bo delalo na jesen ponavljalno skušnjo iz enega predmeta, eden je pa reprobiran za celo leto.

Ljudsko šolo v Šiški razširijo s prihodnjim šolskim letom v štirirazrednico.

Razpisana je služba učitelja laščine in francoščine na ljubljanski realki.

Nemška šola v Ljutomeru. Naučno ministrstvo je odbilo rekurz Slovencev proti odloku štajarskega dežel. šolskega sveta, s katerim se je trg Ljutomer izločil iz dosedanjega šolskega okrožja in se je za Ljutomer ustanovilo posebno šol. okrožje.

Podpore obrtno-nadaljevalnim šolam na Kranjskem. Ministrstvo za uk in bogočastje je obrtnim nadaljevalnim šolam na Kranjskem za tekoče leto dovolilo sledeče podpore: obrtni nadaljevalni šoli v Postojini 640 K, v Škofji loki 660 K, v Kočevju 760 K, v Krškem 580 K, v Kranju 700 K, v Ljubljani 4600 K, v Metliki 820 K, v Novem mestu 900 K, v Radoljici 800 K, v Ribnici 700 K, v Trzinu 780 K, v Kamniku 780 K, v Šmartinu pri Litiji 600 K, v Toplicah - Zagorju 780 K, v Št. Vidu pri Ljubljani 900 K.

Sprejemanje gojenk v gospodinj-sko šolo ces. kralj. kmetijske družbe

kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori peti tečaj gospodinske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poijanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarnstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se želé učiti nemškega jezika, dobé v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 28 kron, ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbé v zavodu proti plačilu; če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

- 1) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
- 2) znati čitati, pisati in računati;
- 3) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4) predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5) zavestati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru ces. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Za zgradbo novih šolskih poslopij v Zatičini in Zagorju je dovolil deželni odbor 1000 ozir. 1600 K podpore.

Razpisane učiteljske službe. Razpisana je služba učitelja-voditelja na novo-ustanovljeni enorazrednici pri Sv. Kan-

cijanu (okraj Laško). Prošnje do 5. septembra t. l. na krajni šolski svet Jurklošter. Enonadstropno šolsko poslopje je novo in stoji tik okrajne ceste Laško-Jurklošter-Sevnica, blizu razborške podružnice svetega Kancijana. K šoli spada velik vrt. — Na javni, v tretjem krajnem razredu se nahajajoči ljudski šoli v Dobovi je popolniti mesto nadučitelja. Prošnje do 10. septembra t. l. na krajni šolski svet. Na petrazredni ljudski šoli v Št. Petru pod Sveto Goro je razpisana služba učitelja v stalno event. začasno nameščenje (III. plačilni razred.) Prošnje do 10. septembra na krajni šolski svet. — Drugo učiteljsko mesto je razpisano do 25. sept. na dvorazrednici v Stopičah, na petrazrednici v Ribnici pa do konca septembra eno učiteljsko mesto. Službo nadučitelja je popolniti na štirirazrednici v Žužemberku. Prošnje za prvo in tretjo mesto do 25. septembra v Novomestu, za drugo pa v Kočevje.

Drobtine.

Junaštvo. Ob učiteljskih konferencah preteklega meseca so se marsikje kovalé „nezaupnice“ proti poslancu Fr. Jakliču. Med banketom so vstajali pogumni junaki in dajali duška svojemu ogorčenju, da je tudi učitelj-tovariš pritegnil obstrukcijo v deželnem zboru. Krožile so pôle, kjer so se podpisovali kolegi in kolegine, ki so nezadovoljni s postopanjem svojega tovariša. Ves liberalni svet se je radoval udarca, ki ga je prejel Fr. Jaklič od učiteljstva. A glej čudo! Nezaupnic ni od nikoder in jih ni! Jaklič je hotel poznati tiste, ki mu ne zaupajo. A imen ne dobi pred oči. Kje so torej tiste nezaupnice? Na dan ž njimi! Ali so junaki puške vrgli v koruzo, ker ni bilo pričakovati zmage?

Sestanka krščansko-mislečega dijaštva se je je vdeležila tudi deputacija „Slomškove Zveze“. V nje imenu je z iskrenimi besedami pozdravila krščanske visokošolce gdčna Apolonija Fatur, učiteljica v Mošnjah.

Kulturni boj na Francoskem. „Ministrski predsednik Combes divja z vso grozovitostjo proti redovnim šolam. A naletel je na hud odpor pri ljudstvu. Dan za dnem se množe protesti proti liberalnemu nasilstvu. Oglašajo se visoki dostojanstveniki in celo nekrščanski listi obsojajo započeto gonjo. Ljudstvo pa se s silo vstavlja zatvorenju kongregacijskih šol. Marsikje je prišlo do krvavih prask med vojaštvom in ljudstvom, ki je s svojimi trupli ščitilo redovnice. — Sedaj se

ima zapreti 2500 redovnih šol. Kam z otroci, ki bodo poslej brez pouka, tega ne vé niti vlada sama. Vseh redovnih šol na Francoskem je 22.167, ki imajo 1.629.612 učencev; vseh državnih šol je 62.192 z 3.780.405 učenci. Redovi vzdržujejo poleg tega 2905 otroških vrtcev z 362.214 učenci, dočim je v državnih 2574 otroških vrtcih 359.661 otrok. — Državne in mestne srednje šole imajo 85.599 učencev, zasebne 10.182, a redovne šole 68.825. Višja izobrazba deklic je večinoma v rokah redovnikov in redovnic.

Obstrukcija pri učiteljski konferenci. Letošnja učiteljska konferenca v okraju Roveredo na južnem Tirolskem je bila zelo viharina. Navzoči učitelji so zahtevali, da se najprej razpravlja o gmotnem stanju tirolskega učiteljstva. — Šolski nadzornik tej zahtevi ni hotel ugoditi. Vsled tega je nastal silen vrišč in zborovanje se je moralo zaključiti. Na drugem shodu se je iznova ponovil isti predlog in nadzornik je zopet prepovedal obravnavo. Ob velikem vrišču je bil shod razpuščen. Učitelji so sklenili, da zabranijo vsako zborovanje, dokler se jim ne zboljša gmotni položaj.

Število dijakov na avstrijskih vseučiliščih. „Verordnungsblatt“ ministrstva za uk in bogočastje objavlja statistične podatke o obiskovalcih avstrijskih vseučilišč. Iz njih posnamemo, da je bilo na osmerih vseučiliščih avstrijske državne polovice vpisanih 16.584 slušateljev. — Med temi je bilo 1138 bogoslovcev, 8658 juristov, 2470 medicincev in 4318 modroslovcev. V imenovanih številkah so zapopadenje redni in izredni slušatelji in hospitanti. Ženskih slušateljic je bilo na juridični fakulteti 29, (vse v Gradcu), na medicinski 11 (2 v Pragi in 9 v Krakovu), na modroslovni fakulteti 327. — Posamezna vseučilišča so imela naslednje število obiskovalcev: dunajsko: 291

bogoslovcev, 2983 juristov, 1278 medicincev, 1541 modroslovcev; vseučilišče v Inomostu: 287 bogoslovcev, 296 juristov, 194 medicincev, 197 modroslovcev; graško: 86 bogoslovcev, 801 juristov, 248 medicincev, 325 modroslovcev; praško (nemško) 84 bogoslovcev, 650 juristov, 231 medicincev, 330 modroslovcev; praško (češko): 130 bogoslovcev, 1867 juristov, 390 medicincev, 848 modroslovcev; — Lvovsko: 146 bogoslovcev, 1009 juristov, 90 medicincev, 355 modroslovcev; krakovsko: 114 bogoslovcev, 681 juristov, 139 medicincev, 611 modroslovcev; černoviško: 36 bogoslovcev, 371 juristov, 111 modroslovcev. Na bogoslovni fakulteti v Olomucu je bilo 189 in v Solnogradu 60 slušateljev.

Najnovejši podatki o analfabetih v Evropi. Nek angleški list je nedavno objavil statistične podatke o analfabetih, ki se opirajo na zadnje ljudsko štetje. Največ analfabetov imajo Rusija, Rumunija in Srbija, namreč 80 %. Za temi sledé romanske dežele: Španija in Italija z 63 %, ozir. 48 %. Ogrska ima 43, Avstrija 39 %. Na Irskem štejejo med sto prebivalci 21, v Belgiji in na Francoskem 14, v Holandiji 10, na Angleškem 8 analfabetov. Na enaki stopinji za Anglijo je belo prebivalstvo v Združenih državah severne Amerike. Na Nemškem je baje med 100 prebivalci samo 1. analfabet (?).

Iskreno zahvalo izrekajo slovenske učiteljice, katere so se udeležile duhovnih vaj v Gorici. velečastljivemu očetu Hugolinu Sattnerju, župniku frančiškanske cerkve v Ljubljani, za požrtvovalno vodstvo, pa preblagorodni baronici Spaun za blago gostoljubnost. Bog plačaj!

25 letnico učiteljskega službovanja so praznovali, kakor se nam poroča, minoli mesec v Mariboru gg. Grohman, Košenina, Košutnik, Petriček, Sabati, Schreithofer, Wolf in Žagar. Izmed profe-

sorjev so se tega slavlja udeležili gg. Koprivnik, Lavtar in Robič.

Smrtna kosa. Dne 29. julija je umrl gospod Andrej Drašček, nadučitelj v pokoju, star 74 let. Pokojnik je bil poznat kot blag in mil človek ter vrl učitelj. Odlikovan je bil s srebrnim križcem za zasluge in častno kolajno za 40letno zvesto službovanje. Pogreb je bil v soboto dne 31. julija v Vrtojbi ob 5¹/₂ uri popoldne.

Nemško šolstvo in štajerska dežela. V pretečenem letu je plačevala štajerska dežela za sledeče svoje zavode: Višja realka v Gradcu 91.487 kron, višja gozdarska šola v Brucku 53.765 kron, deželne meščanske šole 100.463 kron, rudarska šola v Ljubnem 34.130 kron, muzej Joanneum 125.151 kron, risarska akademija 13.063 kron, kmetijska šola v Grottenhofu 26.618 kron itd. A Slovenecem ne vzdržuje dežela niti ene šole!

Draga in Trava. To sta dva kraja v Kočevskem okraju, kjer je narodno mešano prebivalstvo. V teh krajih sta šoli utrakvistični, a učitelja Nemca, dasi so Slovenci povsod v pretežni večini, zlasti pa v Dragi. Šolo na Travi je pomagal zidati „šulferajn“, in to društvo podpira oba učitelja, ki sta orodje germanizatorjev. Odločilni faktorji vedó vse to, a nihče ne žugne, dasi je nevolja protitakemusistemu med ljudstvom splošna. Ravno kar name ravajo nastavitv stalno učitelja Reinigerja v Dragi. Kaki Nemci so v dotičnih krajih, dokazuje najbolj dejstvo, da otroci od doma ne znajo moliti nemški, pač pa slovenski, in za take otroke je treba nemških šol in nemških učiteljev.

Devet ustanov za kranjske učitelje. Za leto 1902 je razpisano šestero ustanov prof Fr. Metelka za učitelje

na Kranjskem po 48 kron in troje ustanov bivšega vrtnarskega društva po 75 kron 60 vin. Opravičeni za prve ustanove so npravni, vestni, slovenščino v ljudskih šolah skrbno goječi in z vrtnarstvom se baveči učitelji. Za druge ustanove pa so opravičeni učitelji, ki so oskrbovali šolske vrte ter dajali pouk v vrtnarstvu. Prošnje učiteljev ljubljanskega, postojnskega in novomeškega okraja je poslati najkasneje do 31. julija t. l. predpisanim potom deželni vladi.

Žalostna statistika. Francoska ima „svobodne“ ljudske šole, to se pravi šole brez verskega pouka. O Bogu in božjem razodenju se v teh šolah nič ne govori. Dopusščena je le neka državna morála, ki se drži gesla: „Delaj dobro in ne boj se nikogar, razun državnega pravdnika.“ Uspehe te brezverske vzgoje pa dobro osvetljuje statistika mladoletnih zločincev. V največjem številu se nahajajo „svobodne šole“ v Parizu in kaj izpričujejo tamkaj številke? Pred tridesetimi leti je odpadlo na pariško mladine pet do šest mladoletnih hudodelcev pod dvajsetimi leti; l. 1888. jih je bilo nad 20; l. 1895. jih je bilo 85; leta 1898 že 120 a leta 1900. se je število pomnožilo na 140. To so uspehi, s katerimi se francoska državna šola ne more posebno ponašati. Nekateri zagovorniki francoskega brezverskega vzgojnega sestava bi radi ta „cvet mladine“ pripisali na rovaš krščanskim šolam, a statistika tudi take poskuse osramoti. Od sto gojencev, ki bivajo v prisilnih delavnicah in drugih korekcijskih zavodih, jih je bilo 90 vzgojenih v državnih in samo dva v krščanskih šolah. In izmed 100 obsojencev jih je bilo 89 vzgojenih po svobodomiselnih načelih in 11 jih je obiskovalo krščanske zavode. Vse te številke so službeno potrjene in objavilo jih je naučno ministrstvo. A navzlic tem strašnim statističnim podatkom fran-

coska vlada nima drugega dela, kakor da preganja kongregacije in zatira krščanske šole. Nad ljudstvom se bode to počenjanje strašno maščevalo.

Za izboljšanje učiteljskih plač je predložilo dalmatinsko učiteljstvo prošnjo deželnemu zboru. Osnova obsega sledeče glavne točke: Vsaki učitelj ali učiteljica javne ljudske šole dobiva izza izpita učiteljske usposobljenosti, bodisi stalno ali začasno nastavljen, temeljno letno plačo 1200 K; izza dovršenega desetega službenega leta 1400 K; izza dovršenega dvajsetega službenega leta 1600 K. — Meščanski učitelji in učiteljice naj bi dobivali po 1800 K temeljne plače; začasni učitelji in učiteljice z zrelostnim izpričevalom 1000 K, brez ozira na kraj in šolo, kjer službuje. Kvinkvenije ljud. učiteljev naj bi bile: prva in druga 200 K, tretja in četrta po 240 K, peta in šesta 260 K; meščanski učitelji naj bi dobivali kvin-kvenije: prvo in drugo po 200 K, tretjo in četrto po 300 K, peto in šesto po 400 K, — vrhu tega zahtevajo funkcijske doklade po 400, 300 in 200 K in primerno stanarino. — Koliko je upanja, da se dal. učiteljstvu te želje vresničijo, pa zdaj ni mogoče presoditi.

Šolski meceni. Amerikanec Andrew Carnegie je daroval dva milijona dolarjev za ustanovljenje tehnike v Pittsburgu in je hkrati obljubil, da hoče istemu zavodu darovati še 25 milijonov dolarjev. Gospa Leyland Stanford je darovala vseučilišču v San Francisco 30 in pol milijona dolarjev; J. Pierpont Morgan Harvard-vseučilišču 1 milijon dolarjev.

V Avstriji se potroši za izobrazbo moških 48 milijonov, za izobrazbo ženskih pa dva milijona gld.

Tridesetletnica. Letos je minilo trideset let, odkar so si dobile ženske pristop k službi na pošti in pri brzojavu. Ta jubilej so nekatere tridesetletne urad-

nice v Budapešti dostojno proslavile. Zanimivo je vedeti, kako se je tamkaj njih število v tej dobi pomnožilo. Leta 1872. jih je bilo 24, leta 1900. pa že 4582.

Ženske proti alkoholizmu. Na Dunaju se je ustanovilo društvo: „Verein abstinenter Frauen“.

Minister za špansko učiteljstvo. Španski naučni minister grof Romanones je nedavno izjavil v nekem govoru gledé učiteljskih plač sledeče: „Jaz v prihodnje nočem imeti beračev, jaz hočem rešiti analfabete iz sužnosti nevednosti, a učitelje glada in revščine. Jaz hočem biti prvi španski minister, ki učitelje v resnici plača, ki poravna civilizaciji dolg časti in zavednosti. Učitelj je temelj vsake reorganizacije; on je prvi in najpotrebnejši element narodne kulture; a da dobimo učitelje, je najpreje potrebno, da jih plačamo. Brez tega so vse naredbe in osnove brezkoristne.“ Španskim učiteljem je želeti, da se ministrove besede vresničijo.

Jugoslovanski pedagoški časnik. V srbskih in bulgarskih pedagoških krogih se je pojavila misel, da se ustanovi časnik, ki bi služil za organ vsemu jugoslovanskemu učiteljstvu, ki bi razpravjal vsa važnejša teoretiška in praktična vprašanja na polju narodnega šolstva in prosvete, pa tudi krepil in vtrjeval narodne zveze vseh slovanskih rodov.

Nove vrste šolskih desk. Slovenski mizar gospod Anton Bec na Bregu pri Celju je izumil novo vrsto šolskih tabel. Cela tabla obstoji iz treh delov; iz stojala in dveh normalno velikih desk. Obe tabli se vrtita okoli vodoravne osi in sta zvezani med seboj s pomočjo škripcev z verižicami. Posebna prednost teh šolskih tabel je: da se dasta porabiti naenkrat obe plošči, in sicer obe strani druga za drugo. Tabli se tudi dasta lahko v poljubno višino — za male in za velike otroke.

Razven tega se postavi tabla lahko v vsako poševno ležo, tako, da otrok nanjo piše ali riše lahko tako, kakor bi v svoj zvezek na klopi pisal. Pri vsem tem je pa ves mehanizem na eni strani priprost, da ga lahko vsak otrok razume, na drugi strani pa tako soliden, da je vsaka poškodba nemogoča.

Svetopisemske slike starega in novega zakona. Po izvirnih slikah Ernsta Pesslerja na Dunaju. Tiskano v umetniškem zavodu Ed. Hölzla na Dunaju. Izdano po naročilu c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk in z odobrenjem knezonadškofijskega konzistorija na Dunaju. Cena 24 K.

Te krasne slike so gg. katehetom pač večinoma že znane. Iz starega zakona je

slik 18, iz novega pa 14 ter pojasnjujejo glavne svetopisemske dogodke. Z njimi se dá prav jasno in živo otrokom predstaviti zgodba, ki se jim pripoveduje. Pedagoški pomen teh slik je pač tako znan, da ga nam ni treba dalje opisovati. Otroci se mnogo rajše učé in si vse boljše zapomnijo. Tudi pozornost — v šoli toli potrebna — se ohrani vedno živa. Slike zelo priporočamo šolskim vodstvom da jih naročé.

Rusko šolstvo. Rusko naučno ministerstvo, ki se bavi s spremembo ruskega šolstva, je poslalo dva odlična šolnika proučevati šolske razmere po raznih evropskih državah. V Avstrijo pride v ta namen bivši profesor Budilowič.

Podpisano založništvo usoja si obvestiti sl. šolska vodstva, da je izdalo:

== Nastenske slike ==

za

Črničovo „Prvo računico“.

Zbirka obsega 25 slik. Velikost 53 : 35 cm. — *Cena ulepšanim na lepenki K 9.—*

Dalje priporočam:

Dimnik: „Avstrijska zgodovina“ za ljudske šole.

Cena broš. K 2.—, vez. v platnu K 2.60. — Po pošti 20 vinarjev več.

Z odličnim spoštovanjem

Jernej Bahovec, (prej Jos. Petrič)

trgovina papirja itd. itd.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.